

Årsrapport 2014 - RMPG medicinsk diagnostik i sydöstra sjukvårdsregionen

Medicinsk diagnostik är en relativt liten del av hälso- och sjukvården (7-8%) men gör stor skillnad. Medicinsk diagnostik är en förutsättning för medicinska beslut i 80-85% av hälso- och sjukvårdens processer och behandlingar.

Medicinsk diagnostik omfattar de laboratoriemedicinska specialiteterna, radiologi, klinisk fysiologi och nukleärmedicin. RMPG Medicinsk diagnostik omfattar sju större verksamhets- och specialistområden och har koppling till alla centrumråd och ett 10-tal regionala undergrupper/nätverk. Detta innebär att RMPG medicinsk diagnostik organisatoriskt, styrnings- och arbetsformsmässigt kan liknas vid ett centrumråd.

Under hösten 2014 gjordes en nystart i RMPG medicinsk diagnostik med anledning av flera nya medlemmar. RMPG Medicinsk diagnostik beslutade att ordförandeskapet fortsättningsvis är ett uppdrag på två år och roteras. 2014-2015 innehar Östergötland ordförandeskapet. Mötesfrekvensen under året är fem träffar uppdelat på fysiska möten i Nässjö och videomöten. Syfte, mål och fokusområden för arbetet inom RMPG medicinsk diagnostik har tagits fram. (se bilaga1)

Följande ärenden har hanterats av RMPG Medicinsk diagnostik under året:

- Dialoger inom ämnet nivåstrukturerings har inneburit initiering av en utredning för eventuell samordning av cervixcytologi inom sydöstra sjukvårdsregionen.
- Beslut att stödja nationellt framtagna undersökningsmetoder för bröstscreening
- Initierat arbete för att komplettera sydöstra sjukvårdsregionens kompetensförsörjningsplan med medicinsk diagnostik
- Översyn av behov, resurser och finansiering för klinisk genetik i sydöstra sjukvårdsregionen
- Kartläggning av kompetensförsörjning avseende hematopatologi inom sydöstra sjukvårdsregionen
- Arbetat med frågeställningar med anledning av nya nationella vårdprogram

RMPG har beslutat att prioritera samverkan inom radiologi och patologi under år 2015 med anledning av införandet av standardiserade vårdförlopp. Fokusområden för RMPG medicinsk diagnostik är kompetensförsörjning/utbyte, resursutnyttjande - nivåstrukturerings, benchmarking (pris och prismodeller) och arbetsformer för mer värdeskapande användning av diagnostik i vårdprocesser.

Utvecklingstendenser

Inom området Medicinsk diagnostik sker en omfattande och snabb utveckling - såväl vidareutveckling av befintliga metoder och analyser som tillkomst och implementering av nya tekniker/metoder/analyser. Standardiserade vårdförlopp har varit föremål för strategiska diskussioner och förberedelser i alla våra verksamheter under senare delen av 2014.

Sjukvården befinner sig i ett paradigmskifte där den individualiserade medicinen (personalized medicine) som man länge spekulerat om nu börjat bli verklighet. De diagnostiska specialiteterna är navet i denna nya sjukvård. Mycket av den kunskap som behövs för individualiserad medicin bygger på avancerad DNA-diagnostik. Att skapa en genomtänkt plattform för denna typ av diagnostik är nödvändigt för att kunna erbjuda patienterna i hela sydöstra sjukvårdsregionen tillgång till individualiserad medicin men också för att kunna bedriva bra klinisk forskning.

Trenden att konventionell radiologi minskar i betydelse och ersätts av mera komplicerade metoder fortsätter. Radiologi och bildstyrd intervention utvecklas i hög takt och nya nationella riktlinjer indikerar en ökad efterfrågan på mer avancerade underöknings- och analysmetoder såsom DT, MR och PET/CT.

De senaste årens molekylärbiologiska framsteg har lett till helt nya metoder att analysera arvsanlag. Detta har medfört en snabb utveckling inom bioteknik, genetik, kemi och patologi. Den Genetik och cellbiologi utgör grund för att många sjukdomar kommer att kunna klarläggas och den ökade kunskapen kommer förändra hälso- och sjukvården. Inom laboratoriemedicinska verksamheter fortsätter utvecklingen mot automation och digitalisering. Verksamheterna är just nu i en brytningsfas i en blandning mellan "high-tech" (ex NGS och digital bildanalys inom patologi) och helt manuella arbetsuppgifter (hantverk som snittning och utskärning). Nya metoder för sekvensering och mätmetoder för låga nivåer av proteiner kommer att generera ett stort antal nya biomarkörer för skraddarsydd diagnostik och behandling.

Medicinska resultat

Några gemensamma nyckeltal avseende medicinsk diagnostik i sydöstrasjukvårdsregionen finns inte. Ett fokusområde 2015 är att gemensamt ta fram nyckeltal för kommande uppföljning och redovisning, för att en skapa en baseline för framtida jämförelser av medicinska resultat.

Öppna jämförelser.

Medicinsk diagnostik saknas i öppna jämförelser 2014. Inte heller följs tillgängligheten till respektive diagnostiskt område utan diagnostik nämns enbart i samband med diagnoser och då framförallt inom de olika cancerdiagnoserna. Vid genomgång av öppna jämförelser har vi funnit att diagnostiseringen av cancer har blivit bättre inom några områden.

SKL utvecklar tillsammans med landsting och regioner olika nyckeltal inom medicinsk diagnostik för öppna jämförelser. Inom kort kommer de första jämförelserna att publiceras på

Tillgänglighet

Östergötland: Tillgängligheten inom radiologi är god, dock finns kvarvarande problem inom MR (magnetkameraundersökningar). Efterfrågan och indikationen för diagnostik med MR har accelererat. Den ökande efterfrågan förväntas fortsätta med ca 10% årlig ökning vilket motsvarar behov av en ny MR kamera vartannat år i Östergötland. Antalet utförda PET/CT-undersökningar per år vid US har mer än fördubblats sedan starten för fem år sedan. Under 2014 ökade antalet undersökningar med 17%. Medelväntetiden för PET-CT i Linköping är god jämfört med övriga PET-CT verksamheter i Sverige (se bilaga 2)

Cyklotronen finns nu på US och arbetet med installation i nya lokaler pågår. Andra halvåret 2016 beräknas cyklotronen vara i drift och tillsammans med en ny PET/CT kommer sydöstra sjukvårdsregionen vara självförsörjande inom den senaste tekniken med radioaktiv farmaka. Mammografiscreening är ett fortsatt problem med brist på egna specialistläkare men tillgänglighetsmålen för kliniska mammografier nås. Inom klinisk fysiologi har tillgängligheten till ult-

raljudsundersökningar förbättrats, dock uppfylls fortfarande inte målet när det gäller venösa ultraljudsundersökningar. Inom laboriemedicin, klinisk mikrobiologi, klinisk kemi och klinisk immunologi finns inga egentliga väntetider. Svarstiderna inom patologin uppvisar fortsatt stor variation och inom vissa områden är svarstiderna långa, Under 2014 har i Östergötland produktionen inom patologi ökat med 15 % och MDK-multidisciplinära konferenser med 10 %. För att förbättra svarstider arbetas med lean, SMS-påminnelser, webbokning, produktionsplanering mm. Inom cervixcytologi har cytodiagnostikers arbetsuppgifter i Östergötland renodlats till enbart diagnostik i så stor utsträckning som möjligt och kompetensöverflytt till andra personalkategorier har gjorts.

Jönköping tillgängligheten till radiologin är generellt god, 89% får undersökning inom 2 veckor. Inom mammografin håller man inte screeningintervallen i hela länet, och svarstiderna är av och till ett problem. Svarstiderna låg på över en vecka vid flertalet mättillfällen 2014. Inom laboriemedicin genomförs insatser på samtliga plan för att korta och stabilisera svarstider. Tankar finns att utveckla Webbtidbok för blodgivare och bredd införa det i primärvård för ett jämnare patientflöde.

Kalmar Det föreligger fortsatt en skillnad i tillgänglighet till radiologin inom länet med generellt längre väntetider i södra delen med köer till både MR, CT och konventionell radiologi. Trots ökat maskinutnyttjande på MR med utökade öppettider samt helgkörningar på en av maskinerna i Kalmar kvarstår långa väntetider. I södra delen av länet har köerna ökat för den konventionella radiologin. Beror på att man under året installerat två nya skelettlabb samt svårigheterna med att rekrytera röntgensköterskor. Det ökade antalet MDK upptar allt mer läkartid. Inom mammografin kvarstår problemet med svårigheter att rekrytera utbildade specialister. Inom Laboriemedicin, mikrobiologi och klinisk kemi är svarstiderna goda. Det råder även god tillgänglighet på klinisk fysiologi och här ligger man nära tillgänglighetsmålet.

Riktlinjer – vårdprogram.

Den medicinska diagnostiken i regionen har inte egna regionala vårdprogram. Under 2014 diskuterades remisser av nationella vårdprogram som berör diagnostik. RMPG beslutade att de ingående verksamhetsnätverken ska arbeta med hur spetskompetensen inom medicinsk diagnostik bättre tas tillvara vid framtagande av nationella och regionala vårdprogram och riktlinjer. Bland annat ska vi se över hur vi inom sydöstra regionen kan lära av varandra genom att samla och samordna våra remissvar från respektive huvudman. På lång sikt är intentionen att utveckla gemensamma riktlinjer för interventioner, undersökningar, granskningar, analyser och provsvar med syfte att skapa en jämlig medicinsk diagnostik av hög kvalitet och med god tillgänglighet i sydöstra sjukvårdsregionen.

Hälsoperspektiv.

Östergötland Klinisk genetik på US är regionalt centrum för klinisk genetik. För medborgarna innefattar genetiken diagnostik, släktutredning och genetisk vägledning avseende ärftliga sjukdomar. Syftet med arbetet inom genetik är att patienterna med ärftliga sjukdomar och deras familjer ska kunna erbjudas diagnostik och evidensbaserad jämlig vård med möjlighet till prevention då olika anlag kan förbyggas med egen vård och livsstilsförändringar. Klinisk Farmakologi och klinisk mikrobiologi i Östergötland har tillsammans med infektion, chefläkare, vårdhygien med flera ett uppdrag och ansvar för arbetet med minskad användning av antibiotika (STRAMA) där klinisk farmakologi utbildar inom området och mikrobiologen har laboratorieansvar samt ett övergripande statistikuppdrag. En bröststenhet i Östergötland invigdes 2014 vilket innebär att alla kvinnor som känner en knöl i bröstet utan remiss kan vända sig dit för att få en klinisk undersökning utförd, träffa läkare och direkt få radiologisk undersökning utförd

samt planering för vidare behandling ifall behov av detta finns. All klinisk mammografi har flyttat till Linköping under året för att kunna nyttja den bästa kompetensen.

Jönköping Inom Medicinsk diagnostik pågår ett aktivt arbete med att stödja remitterande enheter till rätt användning av diagnostiken. Under begreppet ”Värdeskapande användning av Medicinsk diagnostik” erbjuds statistisk återkoppling till verksamheterna, ned på individnivå om så önskas, för att i dialog utifrån detta erbjuda riktade utbildningsinsatser till remitterande enheter.

Kalmar Arbetar med berättigandebedömning av alla bestrålade undersökningar. Detta för att undvika onödiga bestrålningar.

Investeringar.

Östergötland

- Nya mammografiutrustningar för screening och klinisk verksamhet
- Ny CT för forskning på CMIV
- Nya analysinstrument och analysbana inom klinisk kemi (FUS)
- Etablering av ett risklab (P3) inom klinisk mikrobiologi
- Två nya MR-kameror i Östergötland (Motala och US) under 2015
- Upphandling av en ersättnings PET/CT med ökad kapacitet.

Jönköping

- Nytt LC-MSMS, automation odlingsdiagnostik, scanner inom histopatologi.
- Slutförandet av skelettlabbsinstallationerna (10 st på tre år.)
- Utbyte av tre st CT, 2015-2016 (2 st Eksjö 1 st Värnamo).
- Upphandling/uppgradering/utbyte av 4 st MR kameror 2015-2017
- Upphandling/utbyte av 2 st interventionslabb Ryhov 2015-2016.
- PET-CT 2016?

Kalmar

- Nya ultraljudmaskiner 2st till Västervik, 4st Kalmar varav en på mammografin
- Uppgradering MR (Västervik)
- Ett nytt genomlysningslabb (Oskarshamn).
- Nya skelettlabb 2st varav ett har genomlysningsfunktion.(Kalmar)
- En läns gemensam upphandling av CT-maskiner som ännu ej är slutförd.
- Nytt mammografilabb 2015 (Kalmar)

Förändringar av vårdbehovet kommande år som medför avtalspåverkan

Den genetiska verksamheten i sydöstra sjukvårdsregionen möter inte dagens efterfrågan och regionverksamheten på US i Linköping är underfinansierad med cirka 5 mkr per år

Klinisk genetik står inför stora utmaningar i framtiden där utvecklingen nu går fort framåt samtidigt som vi står inför en generationsväxling. Region Östergötland genomför med anledning av det översyn gällande behov, resurser, finansiering och ökad samverkan i regionen för att ha en beredskap inför regionavtal 2016.

Trots att vi ligger i framkant med delvis egenutvecklad teknik och en välutvecklad kardiogenetisk mottagning för utredning och vägledning av patienterna finns idag inte resurser att klara den anstormning av patienter som är och kan förväntas bli aktuella för genetisk utredning inom de närmaste åren. Nya nationella riktlinjer för hjärtsjukvård innebär ett kraftigt ökat behov av genetiska utredningar redan 2016.

Fokusområden medicinsk diagnostik:

Standardiserade vårdförlopp. Den medicinska diagnostiken och i synnerhet klinisk patologi och radiologi kommer att vara avgörande i utvecklingen av och arbetet med förloppen. Det innebär att vården och diagnostiken måste gå från resurs- till flödesoptimering vilket ställer stora krav på tillgänglighet till olika radiologiska undersökningar och patologi samt förändring av arbetssätt. Utöver ett gemensamt lärande vid implementering kommer samverkan och kompetensutbyte inom regionen vara viktigt för att klara av att möta behoven.

Den snabba teknik och IT-utvecklingen ställer stora krav på investeringar såväl utrustnings- som kompetensmässigt. Ny och mycket avancerad teknik som kräver subspecialistkompetens och kostsam teknik innebär att en översyn avseende behov av nivåstrukturering inom medicinsk diagnostik behöver göras inom sydöstra sjukvårdsregionen.

Kompetensförsörjning. En ökande subspecialisering inom såväl laboriemedicin som radiologi parallellt med en hög utvecklingstakt och digitalisering kommer att förutsätta att vi optimerar de samlade resurserna i sydöstra sjukvårdsregionen. Detta för att kunna möta behov hos medborgare och skapa en jämlik medicinsk diagnostik i regionen. Former för samverkan kring utbildning, forskning, investeringar och produktion är ett självklart fokusområde de närmaste åren.

Diagnostikcentrum
Region Östergötland

Diagnostiskt Centrum,
Landstinget i Kalmar län

Medicinsk diagnostik,
Region Jönköpings län

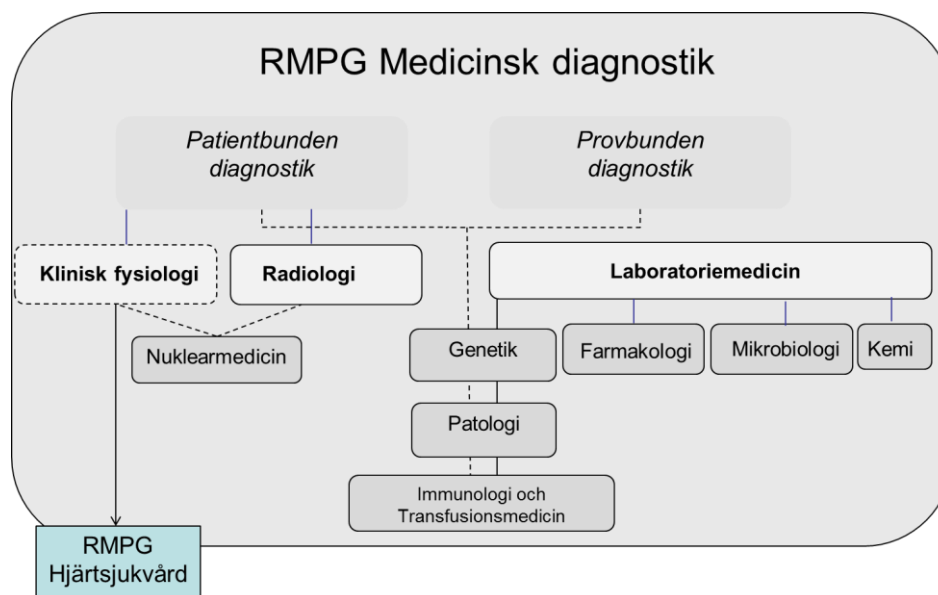
Ordf. Robert Ring
Centrumchef

AnnKristin Svensbergh
Centrumchef

Micael Edblom
Förvaltningsdirektör

RMPG Medicinsk diagnostik inom den sydöstra sjukvårdsregionen

- ett övergripande råd för värdeskapande användning av medicinsk diagnostik.



Syfte

RMPG medicinsk diagnostik ska eftersträva en jämlik vård i den sydöstra sjukvårdsregionen och understödja samarbete genom en öppen dialog och erfarenhetsutbyte.

Mål

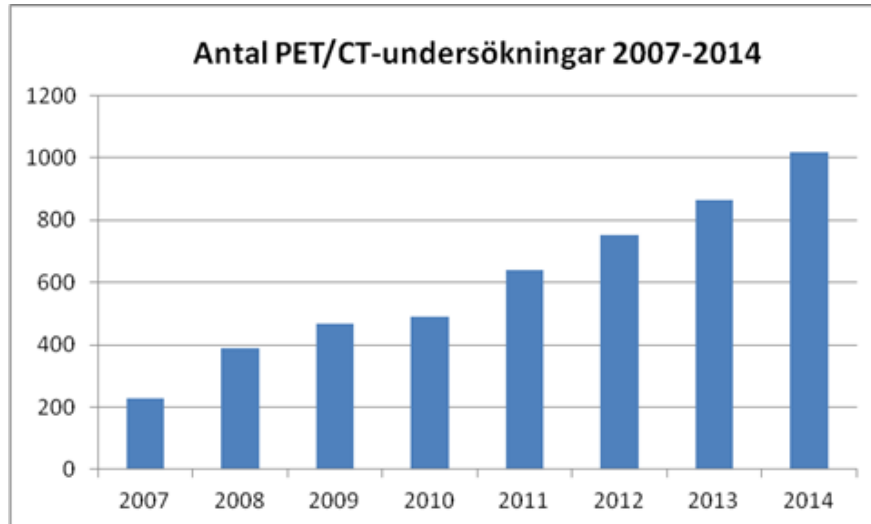
- Att utgöra ett övergripande råd för värdeskapande användning av medicinsk diagnostik
- Att samverka tvärprofessionellt kring gemensamt kompetens- och resursutbyte för den bästa medicinska diagnostiken
- Att bevaka utvecklingen inom området och utgöra ett samverkansforum för nationella och regionala riktlinjer

Fokusaktiviteter under 2015

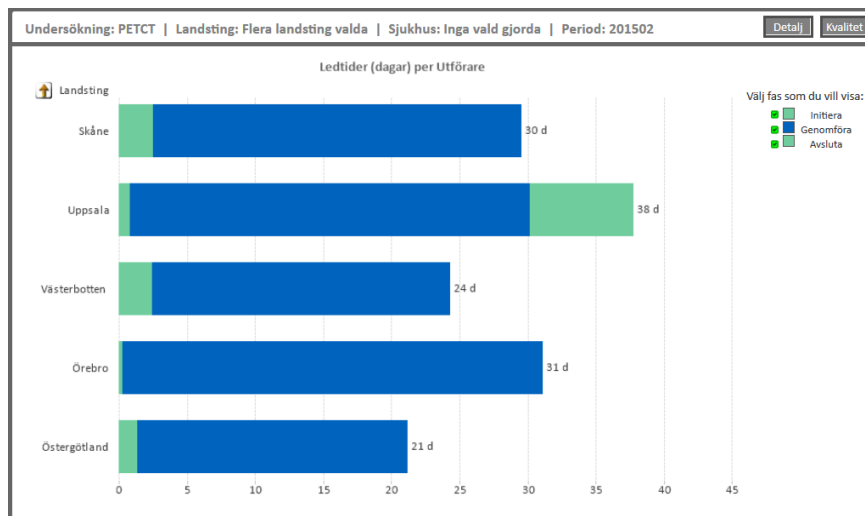
- Ta fram gemensamma nyckeltal som följs kontinuerligt under åren
- Utgöra en regionresurs i arbetet med standardiserade vårdförlopp med särskilt fokus på radiologi och patologi
- Förbättra organisationen av utskick och författande av remissvar inför fastställande av nationella och regionala riktlinjer
- Tillsammans med nätverken inventera och synliggöra ytterligare prioriterade samverkansområden samt behov av gemensamma utbildningar

Bilaga 2

Antalet utförda PET/CT-undersökningar per år vid US har mer än fördubblats sedan starten 2007 2013 utfördes 865 undersökningar. Under 2014 ökade antalet med ytterligare 17%. Tillgängligheten är dock god i förhållande till övriga PET-CT verksamheter nationellt.



Figur 2: Utveckling antal undersökningar PET-CT US 2007-2014



Figur 2: PET –CT medelväntetid resultatrapport Februari 2015